

MINISTERSTVO VNÚTRA SLOVENSKEJ REPUBLIKY
ŠTÁTNY ARCHÍV V BYTČI
pobočka Martin

SPRÁVA O ČINNOSTI ARCHÍVU ZA ROK 2012

A/ PERSONÁLNY STAV

V Štátnom archíve v Bytči, pobočka Martin došlo v roku 2012 k zmene počtu zamestnancov. K 31. augustu 2012 ukončila pracovný pomer riaditeľka pobočky Mgr. Táňa Duchajová z dôvodu odchodu do predčasného dôchodku. Od 1. septembra 2012 bol dočasne poverený vedením archívu PhDr. Ján Žucha. Všetky stanovené úlohy, súvisiace s činnosťou archívu boli aj napriek tejto skutočnosti splnené.

B/ PREDARCHÍVNA STAROSTLIVOSŤ

Osobné návštevy zamestnancov pobočky na úseku predarchívnej starostlivosti sa, ako aj po iné roky, osvedčili aj tento raz. Počas kalendárneho roka 2012 bolo vykonaných celkovo 15 kontrol v rámci štátneho odborného dozoru v registratúrnych strediskách pôvodcov. Medzi kontrolované subjekty patrili obecné úrady, školy a podnikateľské subjekty v okresoch Martin a Turčianske Teplice. Pracovníci pobočky priamo v danej organizácii poukázali na zistené nedostatky a poinformovali a odborne poradili osobám zodpovedným za správu registratúry v danom subjekte, ako je potrebné zistené nedostatky odstrániť.

Archív v roku 2012 prebral do svojej úschovy celkovo 53, 51 bm nového archívneho materiálu, z toho 47,77 bm prebratých dokumentov bolo po vyrad'ovacom konaní a 5,74 bm dokumentov získaných inak. Po vyrad'ovacom konaní sa jednalo o materiály pochádzajúce z činnosti už zaniknutých pôvodcov, ako Obvodný úrad životného prostredia v Martine a Turčianskych Tepliciach, Okresného úradu, odboru životného prostredia v Martine a Turčianskych Tepliciach, Štátneho notárstva v Martine, Ústredného detského domova v Mošovciach, Poľnohospodárskej majstrovskej školy v Slovenskom Pravne, Poľnohospodárskeho odborného učilišťa v Necpaloch, Strednej poľnohospodárskej technickej školy v Mošovciach a Poľnohospodárskeho odborného učilišťa v Mošovciach. Do kategórie archívnych dokumentov získaných inak patrili novozískané fondy obvodných úradov miestnych národných výborov (1945 – 1950), ktoré boli vyčlenené z fondov obvodných notárskych úradov a miestnych národných výborov.

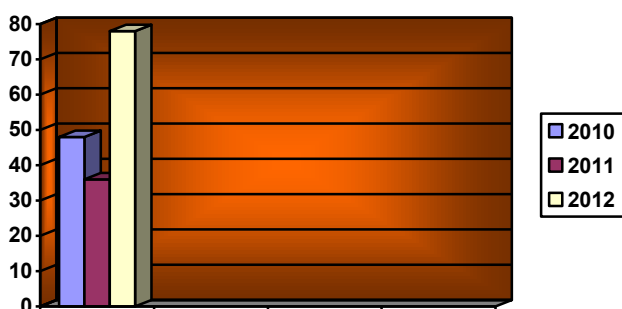
C/ SPRACOVÁVANIE A SPRÍSTUPŇOVANIE ARCHÍVNÝCH DOKUMENTOV

V rámci spracovávania a sprístupňovania archívnych dokumentov sa archív zamerlal hlavne na spracovanie prioritných archívnych fondov, teda tých o ktoré je zo strany bádateľskej verejnosti najväčší záujem. Bolo ukončené prepisovanie prvých troch manipulačných období fondu Okresný národný výbor v Martine z rokov 1945 – 1960 do aplikácie Bach – Inventáre. Pokračovalo sa aj v sprístupňovaní fondov miestnych národných výborov. V roku 2012 to boli spracované fondy miestnych národných výborov v Necpaloch, Nolčove, Ratkove, Valči, Žabokrekochoch a Šútove. Všetky sú usporiadané a pripravené na prepis do aplikácie Bach – Inventáre. Pristúpilo sa aj k reinventarizácii fondov obvodných notárskych úradov, ktorých stav si to vyžadoval, nakoľko boli spracované už v roku 1968. Taktiež sú už prepísané v aplikácii Bach Inventáre. Z fondov obvodných notárskych úradov a miestnych národných výborov boli v rámci opätovného spracovania vyčlenené aj niektoré materiály pochádzajúce z činnosti obvodných úradov miestnych národných výborov, ktoré následne vytvorili nové fondy. Sú roztriedené, usporiadané a z časti už aj prepísané v aplikácii Bach – Inventáre. V tejto úlohe sa bude pokračovať aj v roku 2013.

Okrem spracovávania archívnych dokumentov pracovníci pobočky veľkú časť pracovnej doby venovali aj bádateľskej verejnosti. Ako vidno na **grafe č. 1** počet bádateľov v roku 2012 do istej miery vzrástol. Archív navštívilo celkovo 78 bádateľov, z toho bolo 76 tuzemských a 2 zahraniční. Najväčší záujem bol o štúdium materiálov z regionálnych dejín, ale taktiež z dejín školstva, zdravotníctva, sociálnej starostlivosti či národnostných menšín. Štúdiom získané materiály následne využili pri zostavovaní svojich záverečných prác alebo pri príprave a zostavovaní obecných monografií. S veľkou obľubou sa v poslednej dobe u bádateľov stretávame aj s genealogickým výskumom a štúdiom matrik z rokov 1895 – 1906.

Graf. č. 1

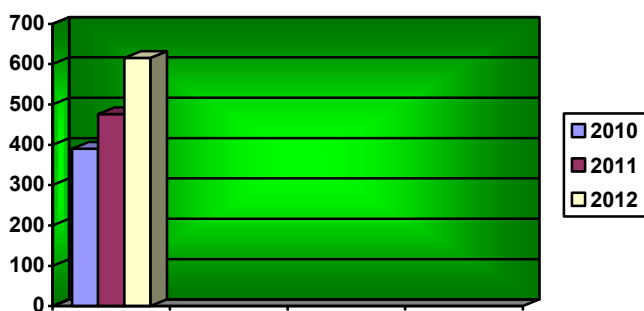
Porovnanie prístupu k archívnyh dokumentom na základe bádateľského listu

Prístup k archívnym dokumentom v správnej agende sa realizuje len na základe písomnej žiadosti bez ohľadu na to, či žiadateľ požaduje overenú alebo neoverenú formu vyhotovenia archívneho dokumentu. Archív z požadovaných dokumentov vyhotovuje odpisy, výpisy a kópie. Najväčší záujem verejnosti je o archívne dokumenty potrebné k predloženiam o preukázaní majetku, či uplatňovania si reštitučných nárokov. Stúpa aj počet žiadostí o kópie vysvedčení, ktoré sú potrebné na určenie doby štúdia pre sociálnu poisťovňu z dôvodu vybavovania si dôchodku, alebo na úrady práce, prípadne pre ďalšie štúdium či pre potreby nového zamestnávateľa. Mnohé žiadosti sú zamerané aj na zapožičanie projektovej dokumentácie k stavbám na základe reverzu.

Graf č. 2

Porovnanie prístupu k archívnym dokumentom formou odpisu, výpisu, potvrdenia alebo kópie

D/ PRÍRUČNÁ ODBORNÁ KNIŽNICA

V roku 2012 bola odborná archívna knižnica doplnená o 66 zväzkov časopisov a kníh, ktoré okrem zamestnancov archívu aktívne využíva aj bádateľská verejnosť. Pravidelne je dopĺňaná aj zbierkami regionálnej tlače, ktorú je vydavateľ povinný bezplatne zasielať pre potreby archívu.

E/ VÝSKUMNÁ, PUBLIKAČNÁ A KULTÚRNO - OSVETOVÁ ČINNOSŤ

V rámci výskumnej a publikačnej činnosti pracovníci archívu aj v roku 2012 pracovali na zostavovaní komplexnej historickej monografie obce Budiš, ktorá vyjde v roku 2013 pri príležitosti 440. výročia prvej písomnej zmienke o obci. Okrem toho pripravujú aj vydanie informačnej brožúry k dejinám Dobrovoľného hasičského zboru v obci Liešno, ktorá vyjde pri príležitosti 90. výročia jeho založenia.

Pracovníci archívu sa aktívne zapájajú aj do kultúrno – osvetovej činnosti. Aj v roku 2012 archív poriadal náučné besedy a prednášky o archíve pre žiakov základných a študentov stredných škôl. Prevažne sa zaujímali o históriu a činnosť archívu a taktiež o vek uložených písomností. S veľkým ohlasom sa stretli aj názorné ukážky stredovekých mestských a cechových listín a pečatí, ktorými boli besedy vhodne doplnené.

F/ ORGANIZAČNÁ A RIADIACA PRÁCA, VZDELÁVANIE ZAMESTNANCOV

V rámci organizačnej a riadiacej práce boli uskutočnené všetky kroky potrebné pre riadny chod archívu. Intenzívne prebiehala komunikácia so Štátnym archívom v Bytči, či už na úseku ekonomiky alebo informatiky. Taktiež v prípade potreby prebiehali konzultácie aj s jednotlivými odbormi ministerstva vnútra.

Zamestnanci archívu sa v priebehu roka zúčastnili na porade riaditeľov štátnych archívov v Bratislave, Banskej Bystrici a Košiciach, taktiež porady na úseku predarchívnej starostlivosti v Poprade. Dve pracovníčky absolvovali odborný seminár k *Metodike výkonu štátneho odborného dozoru podľa § 28 zákona č. 395/2002 Z. z. o archívoch a registratúrach* a taktiež odborného seminára k *Výnosu MV SR č. 525/2011 Z. z. o štandardoch pre elektronické informačné systémy na správu registratúry*. V oboch prípadoch sa jednalo o semináre organizované odborom registratúr a správy dokumentov MV SR.

Vypracoval: PhDr. Ján Žucha

Bystrička, január 2013